

سیاست‌گذاری نادرست مسئولان باعث می‌شود؛

سرگردانی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دوراهی آموزش محور و پژوهش محور

بی‌ثباتی و عدم تصمیم‌گیری درست و همه‌جانبه در مقطع تحصیلات تکمیلی توسط مسئولان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سیاست‌گذاران عرصه علم در کشور، موجب سرگردانی دانشجویان و استادان میان دو رویکرد تحصیلات آموزش محور و پژوهش محور است.

به گزارش خبرنگار گروه دانشگاه ایسکانیوز، دانشجویان پس از طی کردن دوره کارشناسی (پیوسته یا ناپیوسته) اگر قصد ادامه تحصیل دانشگاهی داشته باشند، وارد مقطع کارشناسی ارشد می‌شوند. دوره تمام وقت تقریباً ۲ ساله از دوره‌های تحصیلات تکمیلی نظام آموزش عالی که گذراندن آن موجب دریافت مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد در رشته مربوطه می‌شود.

اهداف آموزشی کارشناسی ارشد

پرورش نیروهای متخصص و پژوهشگر با تاکید بر گسترش و تعمیق دانش در یک علم و حوزه خاص، آشنایی با آخرین دستاوردهای علمی در یک زمینه خاص، کسب مهارت‌های لازم آموزشی پژوهشی، آشنایی با روش‌ها و ابزارهای تحقیق و آمادگی برای ورود به دوره دکتری از اهداف برگزاری دوره کارشناسی ارشد در سیستم نظام آموزش عالی است.

ترکیب آموزه‌های آموزش و پژوهش در مقطع کارشناسی ارشد

دوره تحصیلی کارشناسی ارشد از دو مرحله آموزش و پژوهش تشکیل شده است که مرحله آموزشی شامل واحدهای درسی و مرحله پژوهشی شامل پروژه (پایان نامه) است. هر دانشجو در این دوره تحصیلی موظف است ۳۲ واحد درسی را بگذراند.

دروس اجباری و اختیاری، عناوین و سرفصل‌های تدریس شده در دانشگاه‌ها براساس قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و برنامه‌های مصوب شورای برنامه‌ریزی درسی است.

وجود تحقیق گسترده به نام پایان‌نامه در انتهای کارشناسی ارشد

دانشجویان مقطع تحصیلی کارشناسی ارشد بعد از گذراندن واحدهای درسی برای اخذ مدرک باید در انتها پایان‌نامه ارائه دهند که شامل

یک پژوهش گسترده و متشکل از یک تحقیق اصولی و سیستماتیک در مورد یک پدیده، سوال (طرح مسئله) و یا مشکلی است که برای حل آن باید ارائه راهکار دهند. انواع پایان نامه به عنوان یک تحقیق که مستلزم یادگیری روش تحقیق، جمع آوری داده ها، تحلیل اطلاعات و نقد منابع به صورت ابتکاری و خلاق انجام می شوند.

حذف پایان نامه و تولد مدرک آموزش محور

از سال ۱۳۸۸ موضوع حذف پایان نامه ها از مقطع کارشناسی ارشد توسط محمد حسینی معاون وزیر وقت در وزارت علوم مطرح شد. به این شرح که برخی از دانشگاه ها به صورت آزمایشی پایان نامه را حذف و آموزش محور را جایگزین پژوهش محور کنند.

همچنین در راستای بیان حسنات این طرح، رجبعلی برزویی مدیر کل دفتر گسترش آموزش عالی، اظهار داشت: پذیرش به روش آموزش محور باعث می شود برای حوزه های مختلف ظرفیت ایجاد شود و از خروج دانشجویان از کشور جلوگیری کنیم. وی گفت: با اجرای این طرح در ۳۰ دانشگاه کشور، ظرفیت پذیرش دانشجوی کارشناسی ارشد در سال تحصیلی آینده حدود ۲۰ درصد افزایش خواهد داشت که این میزان نسبت به سال های گذشته بسیار قابل توجه خواهد بود. (اردیبهشت سال ۸۹)

شیوه آموزش محور چیست؟

تحصیل در شیوه آموزش محور با محوریت آموزش و به صورت واحدهای درسی و بدون پایان نامه بوده که گذراندن حداقل دو و حداکثر ۴ واحد سمینار و تحقیق الزامی است و در سایر موارد عینا مطابق آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته است.

شیوه پژوهش محور چیست؟

شیوه پژوهش محور دوره با محوریت پژوهش است که دستاورد آن ارائه فناوری جدید، ارائه نظریه و ایده جدید، تولید دانش فنی، ثبت اختراع و غیره است که شامل اخذ واحدهای درسی محدود و الزام به ارائه پایان نامه است.

دانشگاه تهران مدرک آموزش محور ارائه نمی دهد

سیدحسین حسینی معاون پژوهشی دانشگاه تهران در گفت و گو با خبرنگار گروه دانشگاه ایسکانیوز در خصوص ارائه پایان نامه توسط دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد، عنوان کرد: دانشجویان با طی کردن واحدهای درسی و آشنایی با دانش تئوری توسط استادان در

کلاس های درس، با مفاهیم آموزشی آشنا می شوند.

معاون پژوهشی دانشگاه تهران ذات پایان نامه را پژوهشی دانست و گفت: دانشجویان کارشناسی ارشد باید مفاهیم پژوهشی و ساختار مقالات علمی پژوهشی را فراگیرند تا برای ورود به مقطع دکتری آمادگی لازم را داشته باشند.

معاون پژوهشی دانشگاه تهران پیرامون اجرای طرح پایان نامه های آموزش محور در دانشگاه های سراسر کشور، گفت: تمام دوره های تحصیلات تکمیلی کارشناسی ارشد و تمام رشته ها در دانشکده های مختلف دانشگاه تهران براساس محور و پایه آموزش هستند و در انتهای دوره براساس برنامه درسی بین ۴ تا ۶ و برخی از رشته ها ۸ واحد پایان نامه وجود دارد. در دانشگاه تهران مدرک تحصیلی براساس پژوهش محور است و آموزش محور صرف نداریم.

در دانشگاه صداوسیما به جای اخراج دانشجویان، مدرک آموزش محور تعلق می گیرد

حسن زارعیان معاون پژوهش دانشگاه صدا و سیما در گفت و گو با خبرنگار گروه دانشگاه ایسکانیوز با اشاره به اینکه ترکیب آموزش تئوری و فعالیت های پژوهشی برای دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی ضروری است، گفت: در دانشگاه صدا و سیما طبق آیین نامه های موجود تاکید و قانون بر ارائه پایان نامه توسط دانشجویان برای دریافت مدرک تحصیلی است.

معاون پژوهشی دانشگاه صدا و سیما اذعان کرد: وزات علوم، تحقیقات و فناوری تبصره ارائه مدرک آموزش محور توسط برخی از دانشگاه ها را برای دانشجویان با مورد خاص و استثنا صادر کرده است.

وی افزود: دانشجویانی که با پر شدن دوران سنوات خود در مرز اخراج شدن از دانشگاه هستند، پرونده خود را در کمیسیون گروه مطرح می کنند و با صلاح دید استادان و مدیران گروه می توانند مدرک آموزش محور را دریافت کنند.

گفتنی است؛ ماده ۲۵ آیین نامه آموزشی وزارت علوم تاکید می کند تنها در شرایط خاص و استثنایی دانشجویان می توانند با موافقت و تایید دانشگاه و مراجع قانونی به جای ارائه پایان نامه واحد درسی بگذارند.

مدرک آموزش محور و تاثیرات آن در مصاحبه ورودی مقطع دکتری

زارعیان با اعلام اینکه در مدرک دانشجویان، آموزش محور بودن قید می شود گفت: دانشجویانی که با کم کاری در آستانه اخراج قرار دارند و در واقع صلاحیت پژوهش را ندارند و قطعا در مصاحبه ورودی دکتری این نوع مدرک جزو شاخص های منفی از دید استادان مصاحبه کننده است.

لازم به ذکر است؛ توکلی مشاور عالی سازمان سنجش در تاریخ خرداد سال ۹۱ اعلام کرده بود: تحصیل در شیوه آموزش محور با محوریت

آموزش و به صورت واحدهای درسی و بدون پایان نامه بوده که گذراندن حداقل دو و حداکثر ۴ واحد سمینار، تحقیق و تتبع نظری الزامی است و در سایر موارد عیناً مطابق آیین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته است، البته باید توجه داشت که فارغ‌التحصیلان این دوره هیچ معنی برای ادامه تحصیل در دوره دکتری ندارند.

سخن آخر؛

در انتها می‌توان نگاشت، بی‌ثباتی و عدم تصمیم‌گیری درست و همه‌جانبه در مقطع تحصیلات تکمیلی توسط مسئولین وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری و سیاست‌گذاران عرصه علم در کشور، موجب سرگردانی دانشجویان و استادان میان دو رویکرد تحصیلات آموزش‌محور و پژوهش‌محور است که به طور یقین کاهش و تقلیل سطح علمی دانشجویان و در نتیجه دانشگاه‌ها را در پی خواهد داشت.

در پایان گزارش سه سوال یا نکته ذهنی باقی می‌ماند، اول؛ باید از مسئولان دانشگاهی پرسید ارائه پایان‌نامه در سیستم پژوهش‌محور که گاهی خریداری می‌شود و برخی هم رفع تکلیفی است تا چه میزان در حل مشکلات کشور موقیت آمیز بوده است؟

دوم؛ اگر سیستم آموزش‌محور اجرایی شود دانشجویان چگونه با مفاهیم پژوهشی آشنا شوند؟ به‌خصوص دانشجویان که قصد ادامه تحصیل در مقطع دکتری را دارند. ذکر این نکته ضروری است که در حال حاضر ضعف پژوهش در سیستم آموزش عالی در کشور وجود دارد.

سوم؛ اگر تلفیق دو رویکرد آموزشی و پژوهشی در دانشگاه‌های کشور برای فارغ‌التحصیلان در جهت ارتقای علم لازم است، وزارت علوم چرا تمهیداتی در جهت بهبود انتخاب موضوع، طرح مسئله و ارائه راهکار از سوی دانشجویان و استادان راهنما و مشاور برای حل مشکلات و رفع نیازهای علمی کشور چاره‌اندیشی نمی‌کند.

نویسنده: محمودرضا کریمی

انتهای پیام/